

Markedstilsyn med varmeisolerende produkter in-situ

Sluttrapport

Direktoratet for byggkvalitet

1 Forord

Direktoratet for Byggkvalitet (DiBK) er markedstilsynsmyndighet for produkter til byggverk. Vi har i 2021–2022 gjennomført tilsyn med varmeisolerende produkter in-situ.

Med varmeisolerende produkter menes produkter av typen stive polyuretanskumprodukter (PUR) og polyisocyanuratskumprodukter (PIR). Tilsynet rettet seg mot produkter som brukes in-situ, dvs. sprøytes ut på byggeplass.

I tilsynet ble det undersøkt om varmeisolerende produkter som omsettes i Norge har tilfredsstillende produktdokumentasjon i henhold til forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (DOK). Tilsynet er begrenset til kontroll av produktdokumentasjon for produktene, testing av produktene var ikke en del av tilsynet.

Den endelige rapporten er utarbeidet av senioringeniør Hilde Balke ved avdeling for produkttilsyn og EØS-regelverk (PTE).

Oslo, 03. juni 2022

Hanne Kofstadmoen
avdelingsdirektør

Innholdsfortegnelse

1	FORORD	2
2	SAMMENDRAG	4
3	SUMMARY IN ENGLISH	4
4	BAKGRUNN	5
5	REGELVERKETS KRAV TIL OMSETNING AV VARMEISOLERENDE PRODUKTER	5
5.1	GENERELT OM KRAVENE TIL PRODUKTDOKUMENTASJON FOR BYGGEVARER	5
5.2	KRAVENE TIL PRODUKTDOKUMENTASJON FOR VARMEISOLERENDE PRODUKTER	6
5.3	KONSEKVENSER AV MANGLENDE DOKUMENTASJON.....	8
5.4	PRODUSENT, IMPORTØR OG DISTRIBUTØRS FORPLIKTELSER	8
6	AKTIVITETER	9
6.1	KARTLEGGING AV MARKEDET	9
6.2	ØNSKET EFFEKT AV KAMPANJEN	9
6.3	GJENNOMFØRING AV TILSYN	9
6.4	FUNN FRA TILSYNET	10
7	OPPSUMMERING	12
7.1	SAMLET INNTRYKK AV TILSYNET	12

2 Sammendrag

Formålet med markedstilsynet var å sikre at varmeisolerende produkter brukt in-situ, som omsettes i Norge oppfyller gjeldende krav til produktdokumentasjon.

Det er produsentens oppgave å utarbeide all nødvendig dokumentasjon som skal følge produktet. Importør og distributør av byggevarer er forpliktet til å sikre at byggevarer har tilstrekkelig dokumentasjon før varen omsettes videre på det norske markedet.

Vi undersøkte markedet og fant ut at det var et begrenset antall firma i Norge som markedsførte varmeisolerende produkter brukt in-situ på byggeplass. Totalt har vi gjennomført tilsyn med fire firmaer som alle er distributører av varmeisolerende produkter som brukes in-situ, til sammen ni produkter. Samtlige firma sendte oss kopi av CE-merke, ytelseserklæring og bruksanvisning. Det var noen få mangler i enkelte av dokumentene. Alle mangler er rettet og vi avslutter derfor tilsynskampanjen.

3 Summary in English

The purpose of the inspection campaign was to ensure that thermal insulation products in-situ formed sprayed sold in Norway meet current requirements for product documentation.

It is the producer's task to prepare all necessary documentation that must accompany the product. The importers and distributors of building materials are obliged to ensure that building materials have sufficient documentation before a product is sold on the Norwegian market.

We researched the market and observed that there was a limited number of companies in Norway that marketed thermal insulation products in-situ formed sprayed. Within the framework of this project, nine products were inspected, which are distributed by four different distributor's.

The companies sent us a copy of the CE mark, declaration of performance and instructions for use. There were a few shortcomings in some of the documents. All deviations have been corrected and we have therefore ended the inspection campaign.

4 Bakgrunn

Direktoratet for Byggkvalitet (DiBK) er markedstilsynsmyndighet for produkter til byggverk. Vi har i 2021–2022 gjennomført tilsyn med varmeisolerende produkter in-situ.

Med varmeisolerende produkter menes produkter av typen stive polyuretanskumprodukter (PUR) og polyisocyanuratskumprodukter (PIR). Markedstilsynet retter seg mot produkter som brukes in-situ, dvs sprøytes ut på byggeplass.

Tilsynskampanjen inngår i et europeisk samarbeidprosjekt. Det innebærer at tilsvarende tilsyn blir gjennomført i flere andre europeiske land, blant annet i Sverige, Belgia, Nederland, Tyskland, Romania og Latvia. Utført risikovurdering konkluderte med at det var høy risiko med varmeisolerende produkter in-situ. Det ble derfor bestemt å utføre markedstilsyn for å kontrollere at firmaene som omsetter dette har tilfredstillende produktdokumentasjon i henhold til forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (DOK). EUs byggevarereforordning er gjort til norsk rett gjennom DOK kapittel II.

Markedstilsynet er en dokumentasjonskontroll og ingen produkter ble testet.

Vårt tilsyn fokuserte på produkter som omfattes av en av de harmoniserte standardene:

- NS-EN 14315-1:2013 Varmeisolasjonsprodukter for bygninger - Stive polyuretanskumprodukter (PUR) og polyisocyanuratskumprodukter (PIR) sprøytet på stedet - Del 1: Krav til systemet for å lage stivt skum før installasjon
- NS-EN 14318-1:2013 Varmeisolasjonsprodukter for bygninger - Stive polyuretanskumprodukter (PUR) og polyisocyanuratskumprodukter (PIR) helt ut på stedet - Del 1: Krav til systemet for å lage stivt polyuretanskum ved å helle fra beholder før installasjon.

Målgruppen for kampanjen har vært norske produsenter, importører og distributører av varmeisolerende produkter i Norge.

5 Regelverkets krav til omsetning av varmeisolerende produkter

5.1 Generelt om kravene til produktdokumentasjon for byggevarer

Alle byggevarer må ha dokumenterte egenskaper for å kunne omsettes. Det er tre ulike hovedspor for å utarbeide produktdokumentasjon:

1. Dersom det finnes en harmonisert produktstandard (hEN) som gjelder for byggevaren, skal den brukes for å utarbeide dokumentasjon. En harmonisert produktstandard er en standard som er utformet etter mandat fra EU-kommisjonen
-

og som er sitert i Den Europeiske Unions Tidende. Produktene skal være CE-merket og følges av en ytelseserklæring når de omsettes.

2. Dersom produktet ikke er omfattet av en harmonisert produktstandard, kan produsenten velge å CE-merke produktet gjennom en europeisk teknisk bedømmelse ETA (European Technical Assessment). Dette er frivillig for produsentene, men dersom de velger dette, må produktet være CE-merket og følges av en ytelseserklæring i henhold til denne ETA-en når det omsettes.
3. Dersom det ikke finnes en harmonisert produktstandard og produsenten ikke har valgt CE-merking gjennom en ETA, krever norsk rett at byggevaren uansett skal ha dokumenterte egenskaper. Dette reguleres av kapittel 3 i byggevareforskriften, som legger til grunn de samme prinsippene som byggevareforordningen. Imidlertid verken kan eller skal disse byggevarene ha CE-merking eller ytelseserklæring. De må følges av produktokumentasjon som må inneholde liknende informasjon, men det er ikke noen formkrav til denne dokumentasjonen.

5.2 Kravene til produktokumentasjon for varmeisolerende produkter

Det foreligger to aktuelle harmoniserte produktstandarder for varmeisolerende produkter:

- NS-EN 14315-1:2013 Varmeisolasjonsprodukter for bygninger - Stive polyuretanskumprodukter (PUR) og polyisocyanuratskumprodukter (PIR) sprøytet på stedet - Del 1: Krav til systemet for å lage stivt skum før installasjon
- NS-EN 14318-1:2013 Varmeisolasjonsprodukter for bygninger - Stive polyuretanskumprodukter (PUR) og polyisocyanuratskumprodukter (PIR) helt ut på stedet - Del 1: Krav til systemet for å lage stivt polyuretanskum ved å helle fra beholder før installasjon.

Varmeisolerende produkter må derfor dokumenteres med CE-merke og ytelseserklæring etter punkt 1 i listen under pkt. 5.1 .

Byggevare har ulik betydning for bygninger, derfor er de kategorisert i ulike systemer. Hvilke oppgaver produsenten har og hvilke oppgaver en uavhengig tredjepart har for kontroll, er derfor kategorisert ut ifra system. Varmeisolerende produkter havner i forskjellige systemer: 1,3 og 4. Dette er beskrevet i standardenes ZA tillegg.

System 1

Produsenten utfører:

- Produksjonskontroll i fabrikk
 - ytterligere prøving av stikkprøver på fabrikk i henhold til fastsatt prøvingsplan
-

Et teknisk kontrollorgan utsteder et sertifikat for produktets ytelse på grunnlag av:

- Fastsettelse av produktets ytelser med typeprøving, typeberegning, tabellverdier eller deskriptiv dokumentasjon
- Førstegangsinspeksjon av produksjonsanlegget og produksjonskontrollen i fabrikk
- Fortløpende tilsyn, vurdering og evaluering av produksjonskontrollen i fabrikk

System 3

Produsenten utfører:

- Produksjonskontroll i fabrikk

Et prøvningslaboratorium skal utføre

- Fastsettelse av produktets ytelser med typeprøving, typeberegning, tabellverdier eller deskriptiv dokumentasjon av varen

System 4

Produsent utfører:

- Fastsettelse av produktets ytelser med typeprøving, typeberegning, tabellverdier eller deskriptiv dokumentasjon
- Produksjonskontroll i fabrikk og fastsette produktets ytelser.

System 4 trenger ingen tredjepartsorgan kontroll.

Tredjepartsorganet som utfører sertifiseringen kan enten være et akkreditert sertifiseringsorgan, et teknisk kontrollorgan eller et teknisk bedømmelsesorgan som holder til i EØS-området.

Produktsertifiseringen skal være på plass før varmeisolerende produkter omsettes og brukes i norske byggverk.

Produktets egenskaper skal være dokumentert slik at de som velger byggevarer til et konkret byggverk kan vurdere om produktet medvirker til at byggverket oppfyller byggteknisk forskrift (TEK17) .

Ytelseserklæring, CE-merking og bruksanvisning

Produsenten skal utarbeide en ytelseserklæring og CE-merke produktet før det markedsføres.

En ytelseserklæring er obligatorisk for alle byggevarer som er dekket av en harmonisert produktstandard. Ytelseserklæringen er et dokument som er laget og undertegnet av produsenten. Hovedformålet med dokumentet er at produsentene skal deklare den viktigste informasjonen om sitt produkt, spesielt produktets viktigste egenskaper og ytelser.

Den kan leveres enten i papirformat sammen med produktet eller være tilgjengelig på produsentens nettside. For produkter som omsettes i Norge skal ytelseserklæringen være på norsk, svensk eller dansk. Ved å lage en ytelseserklæring tar produsenten ansvar for at egenskapene til byggevaren er de samme som det som står i ytelseserklæringen. De formelle kravene til innholdet i ytelseserklæringen finnes i artikkel 6 i byggevareforordningen.

CE-merking er obligatorisk for alle byggevarer som er dekket av en harmonisert produktstandard. CE-merking skal være festet på produktet. Der det ikke er mulig, skal det være festet på emballasjen eller framgå av papirer som følger med produktet. De formelle kravene til CE-merking finnes i artikkel 9 i byggevareforordningen.

Varmeisolerende produkter skal også ha en bruksanvisning som skal være på norsk, svensk eller dansk språk.

Produktdokumentasjonen skal tilfredsstillere kravene i DOK. EUs byggevareforordning er gjort til norsk rett gjennom DOK kapittel II. Det følger av byggevareforordningen at det skal foreligge CE-merking og ytelseserklæring for alle byggevarer som er dekket av en harmonisert produktstandard. Dette er nødvendig for at produktene skal kunne omsettes i EØS-området.

Kravet om ytelseserklæring og CE-merking av byggevarer som omfattes av en harmonisert standard gjelder fra 1. januar 2014 da EUs byggevareforordning 305/2011 ble gjort til norsk rett gjennom DOK kapittel II.

5.3 Konsekvenser av manglende dokumentasjon

Markedstilsynet har som mål å sikre at nødvendig dokumentasjon er på plass. Dersom dokumentasjonen mangler, kan produktene verken omsettes eller brukes i Norge.

Avhengig av alvorlighetsgrad, kan DiBK ta i bruk sanksjoner mot ulovlig omsetning. DiBK kan kreve omsetningsstans eller tilbaketrekking av produktet fra markedet, eventuelt gi tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr.

5.4 Produsent, importør og distributørs forpliktelser

En produsent er en fysisk eller juridisk person som produserer en byggevare eller får en slik vare utviklet eller produsert, og som markedsfører denne varen under sitt eget navn eller varemerke. Produsenten skal utføre produksjonskontroll i fabrikk.

Det er produsentens oppgave å utarbeide all nødvendig dokumentasjon. Importør og distributør av byggevarer er forpliktet til å sikre at byggevarer har tilstrekkelig dokumentasjon før varen omsettes videre på det norske markedet.

En importør eller distributør som bringer i omsetning en byggevare under sitt eget navn eller varemerke eller endrer en byggevare som allerede er bragt i omsetning på en slik måte at det

kan påvirke byggevarens ytelser, skal anses som byggevareprodusent, og ha de samme forpliktelsene som produsenten.

6 Aktiviteter

Prosjektperioden har vært fra september 2021 til mars 2022.

6.1 Kartlegging av markedet

Arbeidet startet med å skaffe informasjon om markedet for varmeisolerende produkter og hvilke firma som produserte/distributerte og omsatte dette.

Vi sendte ut et informasjonsbrev til aktørene i bransjen hvor vi informerte om at vi ville foreta tilsyn med utvalgte firma. I informasjonsbrevet orienterte vi om regelverket og hva som kreves av dokumentasjon for varmeisolerende produkter.

Vi undersøkte markedet og observerte at det var ett begrenset antall firma i Norge som markedsførte varmeisolerende produkter brukt in-situ på byggeplass. Vi igangsatte tilsyn med fire firma som alle er distributører av varmeisolerende produkter som brukes in-situ. Tilsynskampanjen omfattet 9 produkter.

6.2 Ønsket effekt av kampanjen

Det var et mål med kampanjen at foretakene etter tilsynet skal ha riktig produktdokumentasjon i henhold til regelverket. Videre ønsket vi økt oppmerksomhet og kunnskap om kravene til dokumentasjon og kvalitet.

Vi ønsket også å få en bedre oversikt over dagens situasjon når det gjelder produktdokumentasjonen hos bedrifter som omsetter varmeisolerende produkter. Dette for å gi nyttig og målrettet informasjon om kravene, både på nett, i foredrag m.v. samt ha et godt grunnlag for å vurdere behovet for videre oppfølging av bransjen.

6.3 Gjennomføring av tilsyn

Vi sendte pålegg om opplysninger til seks firmaer:

ISO Norge AS, ISOTECH Isoslasjoner AS, IGLOOTECH AS, Tremco CPG Norway AS, BASF og Snekker Group.

BASF opplyste om at de ikke lenger produserer varmeisolerende produkter og Snekker Group opplyste om at de ikke omsetter eller utfører arbeid med varmeisolerende produkter. Tilsynet med disse to firma ble derfor avsluttet.

De gjenstående fire firmaene er alle distributører.

Firmaer vi utførte tilsyn med:

- IGLOOTECH AS
- Tremco CPG Norway AS
- ISO Norge AS
- ISOTECH Isoslasjoner AS

Vi sendte pålegg om opplysninger til foretakene der vi ba dem sende oss:

- Ytelseserklæring (på norsk, svensk eller dansk)
- Kopi av CE-merket
- Bruksanvisning (på norsk, svensk eller dansk)

6.4 Funn fra tilsynet

Alle firmaer hadde tilfredsstillende dokumentasjon. Med tilfredsstillende dokumentasjon menes ytelseserklæring, CE-merke og bruksanvisning. Det var noen få mangler i enkelte av dokumentene. Alle mangler ble rettet i løpet av tilsynsperioden.

IGLOOTECH AS

Firmaet omsetter 3 produkter, de samme produkter som Tremco CPG Norway AS:

- Poliuretan Spray S-303 HFO-S, produsert av Synthesia Technology Europe, S.L.U
- Poliuretan Spray S-303 HFO-W, produsert av Synthesia Technology Europe, S.L.U
- Poliuretan Spray S-35RGB/ECO/Isocianato H, produsert av Synthesia Technology Europe, S.L.U

Vi mottok ytelseserklæring, kopi av CE-merke og bruksanvisning. Vi avsluttet tilsynet med firmaet.

Tremco CPG Norway AS

Firmaet omsetter 3 produkter, de samme produkter som IGLOOTECH AS:

- Poliuretan Spray S-303 HFO-S, produsert av Synthesia Technology Europe, S.L.U
- Poliuretan Spray S-303 HFO-W, produsert av Synthesia Technology Europe, S.L.U
- Poliuretan Spray S-35RGB/ECO/Isocianato H, produsert av Synthesia Technology Europe, S.L.U

Vi mottok ytelseserklæring, kopi av CE-merke og bruksanvisning. Vi avsluttet tilsynet med firmaet.

ISO Norge AS

Firmaet omsetter 2 produkter:

- Huntsman Heatlok EZ, produsert av ICYNENE LAPOLLA SPRL
- Huntsman H2 Foam Lite Plus, produsert av ICYNENE LAPOLLA SPRL

Vi mottok ytelseserklæring, kopi av CE-merke og bruksanvisning.

Vi avsluttet tilsynet med følgende bemerkning:

- CE-merke Heatlok EZ: Kontrollorganet NB 1390 eksisterer ikke. Vi har mottatt en bekreftelse fra Institut Pro Testovani a certifikaci at NB 1390 er overført til NB 1023. Produsenten må oppdatere CE-merke.
- Ytelseserklæring Heatlok EZ: henviser til kontrollorganene NB 1390 og 0679. NB 1390 er overført til NB 1023 som forklart over. Produsenten må oppdatere ytelseserklæringen.
- CE-merke H2 Foam Lite Plus: henviser til nummer på ytelseserklæringen: DoP 0003/07- 2018. Dette stemmer ikke med det nummer som står på ytelseserklæringen som er Dop 003/03-2021. Produsenten må oppdatere CE-merke.

Vi ba firmaet om å informere produsenten om våre bemerkninger i avslutningsbrevet slik at CE-merker og ytelseserklæring blir rettet opp.

I ettertid har vi mottatt oppdaterte CE-merker og ytelseserklæring.

ISOTECH Isoslasjoner AS

Firmaet omsetter ett produkt:

- SPR 230 produsert av AKDE Limya

Vi mottok ytelseserklæring, kopi av CE-merke og bruksanvisning.

Vi avsluttet tilsynet med følgende bemerkning:

- CE-merket mangler de to siste siffer for årstallet CE-merket ble påsatt byggevaren.
-

- CE-merket mangler produktnavn (SPR 230).

Vi ba firmaet om å informere produsenten om dette, slik at CE-merket blir rettet opp.

7 Oppsummering

7.1 Samlet inntrykk av tilsynet

Markedstilsynet med varmeisolerende produkter in-situ var et europeisk samarbeid basert på en risikovurdering som tilsa at det var høy risiko med produktet. Det var derfor nødvendig å kontrollere at firmaene som omsatte dette hadde tilfredstillende dokumentasjon.

Vi undersøkte markedet og observerte at det var et begrenset antall firma i Norge som markedsførte varmeisolerende produkter brukt in-situ på byggeplass. Vi utførte tilsyn med fire firma og ni produkter.

Ett av firmaene hadde noen mindre mangler i CE-merket. Det er produsentene som skal utarbeide ytelseserklæring og CE-merker og i dialog med firmaet ba vi de be deres produsent om å rette opp dette.

Et mål med tilsynskampanjen var at foretakene etter tilsynet skulle ha riktig produktdokumentasjon. Firmaene hadde i stor grad riktig dokumentasjon og de manglene som ble oppdaget ble rettet i løpet av tilsynsperioden.

Tilsynet har bidratt til økt oppmerksomhet og kunnskap om kravene til dokumentasjon og kvalitet.

DiBK har fått en bedre oversikt over dagens situasjon når det gjelder produktdokumentasjonen hos bedrifter som omsetter varmeisolerende produkter i Norge.
